

WAAITAAL

Thomas Verbogt

Waaitaal

Woorden uit de waan van de dag

Nieuw Amsterdam Uitgevers

© Thomas Verbogt 2016
Samenstelling Anthon Fasel en Janneke Louman
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Nico Richter
Foto auteur © Bob Bronshoff
NUR 303
ISBN 978 90 468 2065 0
www.nieuwamsterdam.nl/thomasverbogt

Promotie

Paar dagen geleden moest ik uit mijn boeken voorlezen op een festival. Dat werd gehouden op een vakantiepark ergens in Flevoland. Ik werd in de ochtend verwacht. Mijn optreden vond plaats tijdens het ontbijt. Zelf ontbijt ik het liefst in stilte, maar dat geldt niet voor iedereen.

Op het terrein gearriveerd moet ik mijn auto tot stilstand brengen voor een slagboom. Het is nog vroeg. Behalve ik zijn er geen andere mensen die naar binnen willen. In een huisje zie ik twee mannen in uniform. Die combinatie, slagboom-uniformen, veroorzaakt bij mij altijd lichte onrust. En ook vraag ik me meteen af of het goedkomt met de plannen die ik voor de dag heb. Een van de mannen opent het raam en kijkt gelukkig welwillend. Ik open ook mijn raam en hij vraagt wat ik kom doen. Ik zeg dat ik moet voorlezen op het festival en besef gelijk dat dit antwoord misschien niet goed valt. De man

raadpleegt een papier en zegt: ‘Ah, u bent de ontbijtlezer! Meneer Verhoogt.’

Dat hij mijn naam niet helemaal correct behandelt, kan me niets schelen, want hij noemt me Ontbijtlezer. Als ik mijn weg vervolg, gaat het maar niet uit mijn hoofd: Ontbijtlezer. Het voelt aan als een soort promotie, ik heb zin mijn moeder hierover te bellen. Misschien moet ik het doorgeven aan de Gouden Gids en aan de Kamer van Koophandel natuurlijk. Bordje op de voordeur onder mijn naam: Ontbijtlezer. Wel moet ik voorkomen dat mensen denken dat het iets in dezelfde orde is als Baby-fluisteraar of dat ik met een ontbijt binnen handbereik de toekomst kan voorspellen.

Koers

Veilig Verkeer Nederland is geschokt. Dat lees je niet vaak. Eerlijk gezegd hoor ik doorgaans weinig van Veilig Verkeer Nederland, maar dat kan aan mij liggen. Het kan niet komen omdat Nederland qua verkeer zo veilig is. Waarom geschokt? Vanwege de nachtfietser. Prachtig woord trouwens: nachtfietser. Ik voel me erdoor aangesproken, want ik ben dikwijls een nachtfietser. Overdag zijn er veel te veel gewone fietsers op de weg, de dagfietsers dus, en in de nacht liggen die te slapen, zodat er eindelijk meer ruimte is voor de nachtfietzers. Maar die schokken Veilig Verkeer Nederland dus, want ze hebben vrijwel allemaal een slok op. Nou, niet allemaal, zeventig procent, maar dat is best een behoorlijk percentage. Als nachtfietser wist ik dat niet. En ik moet zeggen dat ik ze zelden zie. De nachtfietzers die ik tegenkom, zijn vaak strak op koers. Van mezelf heb ik ook die indruk. Soms heb ik een slokje op, maar volgens mij gedraag ik me niet

storend, maar misschien heb ik dat niet in de gaten en is dat juist het probleem dat Veilig Verkeer Nederland van streek maakt. Misschien is het juist een eigenschap van de gemiddelde nachtfietser, dat hij dus niet van zichzelf wéét dat hij niet goed bezig is. We praten er als nachtfietzers ook nooit met elkaar over, terwijl het voorkomt dat we samen een traject afleggen. Af en toe zingen we een vrolijk lied, dus we kúnnen ons uiten, waarom dan niet over de zorgen van Veilig Verkeer Nederland? Kregen we ons eerste diploma niet van die mooie organisatie?

Last

De slijter bij wie ik soms kom, doet vaak een beetje moeilijk over de wijn die hij verkoopt. Of moeilijk, nee, dat is niet het woord: artistiek – dát is het. Als we voor de schappen staan is het net alsof we naar een tentoonstelling kijken. Graag zou ik dit illustreren aan de hand van een voorbeeld, dus hoe hij over de wijnen praat, maar dat kan ik niet, want ik laat zijn woorden niet tot me doordringen. Ik kan doen alsof ik aandachtig luister, terwijl ik aan volstrekt andere dingen denk. Op het juiste moment zeg ik: 'Doet u me daar maar een doosje van.' Regelmatig complimenteert de slijter me vanwege mijn keuze. Laatst zei hij zelfs: 'Heel verstandig.'

Het rare is dat wanneer ik zijn winkel verlaat, hij een ander register opentrekt. Dan kan hij zeggen: 'Smakelijke avond.' Ik moet daar niet moeilijk over doen, maar toch heb ik last van die woorden. Ze achtervolgen me op weg naar huis.

Gisteren sloeg hij toe tijdens het afrekenen. Hij stond al een tijdje met een fles in zijn handen, ik zag zijn mond bewegen, een keer of vier ving ik het woord ‘fruitig’ op, want sommige woorden dringen toch tot me door, en toen hij weer triomfantelijk tegen het etiket tikte, zei ik: ‘Doet u me maar een doosje.’ Hij toetste een bedrag in op de kassa, hij sprak dat bedrag ook uit en toen zei ik – waarom, geen idee: ‘Dat valt mee.’ Hij keek me aan en daar kwam het: ‘Geinig voor weinig.’ Ik voelde lichte schaamte en keek automatisch naar buiten. De hemel spugde fel natte sneeuw tegen de winkelruit.

Inspraak

Nog steeds zeg ik liever fitnessclub dan sportclub. Misschien omdat fitness lichter klinkt. Ik probeer twee keer in de week te gaan, liefst drie keer, omdat ik denk dat het moet, al weet ik niet van wie. De machtsverhouding tussen mijn coach en mij kan me monter stemmen. Iedere keer wanneer ik kom, stelt hij een speciaal programma voor me op en dat werken we dan af. Ik zeg ‘we’ omdat ik niet het gevoel heb dat ik het alleen doe.

Eergisteren zei ik per ongeluk: ‘Hè, hè, klaar’ toen ik me losmaakte van een apparaat. Meteen hoor ik de coach: ‘Wat zei je daar, Thomas? Klaar?’ Ik besef dat ik door dat te zeggen fout bezig ben en wil me verontschuldigen: ‘Ik dacht dat...’ Hij onderbreekt me: ‘Die zin begin je verkeerd. Jij denkt hier niet. Dat doe ik.’

Het is een spel, maar ik vind het ook helder. Soms krijg ik inspraak bij de keuze van de muziek die door de gezondheidsruimte klinkt. Ik houd van bijna alle muziek,

maar niet van door computers voortgebracht gebonk, ook al snap ik dat dit dwingende geluid mijn dynamiek kan ondersteunen. De coach kent mijn weerzin. ‘Zal ik iets anders opzetten?’ vraagt hij dan. In zijn stem hóór ik de gunst. Ik heb dan zin in het andere uiterste: ‘Doe maar Mozart.’ De coach knikt, wendt zich vervolgens tot de medesporters en roept: ‘Horen jullie dat? Thomas wil Mozart.’ Hij zet inderdaad Mozart op. Hij heeft er nog wel iets over te zeggen en dat doet hij hard: ‘Dit is dus Mozart! Misschien is niet iedereen vertrouwd met deze muziek! Maar dan kan de kennismaking geen kwaad!’ Goed.

Berispend

Op het station van Amsterdam ben ik geïnterviewd over mijn stationsgevoel – ik heb er even geen ander woord voor. Als dat gesprek is beëindigd, loop ik de stad in. Het is een broze herfstdag. Ik denk na over het eerste station in mijn leven. Dat van Nijmegen. Toen zag ik ook voor het eerst een trein in het echt. Met een locomotief. Drie jaar was ik.

Als ik besef dat het me nauwelijks moeite kost die herinnering naar me toe te trekken, hoor ik de harde stem van een vrouw. Ze spreekt mensen toe die het station zojuist hebben verlaten of ernaartoe lopen. Boven haar hoofd houdt ze een bord met veel tekst. In nonchalante rode letters. Ik zie een paar keer ‘Jezus’ staan. De toon van de vrouw is fel en berispend.

Als ik haar passeer, roept ze – en ik heb de indruk dat ze het speciaal tegen mij heeft: ‘Ga maar weer naar de hoeren!’ En over haar schouder maakt ze een wegwerp-

gebaar naar het gedeelte van de stad waar dat beroep wordt uitgeoefend. Ik ben helemaal niet van plan naar de hoeren te gaan, maar ja, dat ga je niet zeggen, want misschien denkt ze dan dat je een smoesje verkoopt en krijg je de volle laag en slaat ze je met dat bord om de oren. Dat kun je niet hebben op een broze herfstdag. Wat als ze had geroepen: 'Ga maar weer naar de HEMA!?' Had ik haar dan wel verzekerd dat ze zich vergiste? Maar dat roept ze niet, want tegen de HEMA zal Jezus geen bezwaar hebben. Tegen hoeren trouwens ook niet, bedenk ik ineens. Staat in de Bijbel! Maar ook hierover wil ik nu niet praten.

Licht

Wereldmeisjesdag. Dat is het eens per jaar. En het is een ernstige zaak, want met veel meisjes gaat het niet goed. Bijvoorbeeld in ontwikkelingslanden. Ik kan er niets aan doen maar ik vind het zo'n tintelend woord: wereldmeisjesdag. Dat komt omdat ik bijna alle woorden waar 'meisje' in zit, aantrekkelijk vind. Soms lees je nog wat over het zeilmeisje met wie iedereen zich bemoeide, en die nog steeds lekker haar eigen gang gaat. Ik spreek het meteen even hardop uit: zeilmeisje. Dan denk ik aan zon en vrijheid en een horizon ver weg.

Wereldmeisjesdag. Het zou een woord vol dansende vrolijkheid moeten zijn, een woord dat zich gul tegen herfstige melancholie keert, tegen alles wat voorbijgaat, een woord van de toekomst. Ik ben er heel erg voor dat vrouwen altijd meisjes blijven. Niet kinderachtig. Nee, dat bedoel ik niet. Het is iets anders. Het heeft met onbevangenheid te maken en met een lach die voortdurend

voelbaar is. In mijn omgeving zijn veel vrouwen gelukkig nog meisjes. Dat maakt het leven licht.

Of er ook een Wereldjongensdag bestaat, weet ik niet. Ik merk dat het woord me minder interesseert, terwijl ik graag zie dat mannen jongens blijven, maar vergeleken met vrouwen die nog steeds meisjes zijn, gaat dat toch minder makkelijk. Komt ook doordat de meeste jongens nooit gehuppeld hebben. Dat zit ook in meisjes: huppelen. Jongens zijn meer van het brommend sjokken. Is minder subtiel.

Kookworkshop

Al jarenlang ben ik klant van de Nederlandse Spoorwegen. Ik heb een kaart waarmee ik met korting kan reizen, wat ik vaak doe. Ik wil dan van punt A naar punt B en het liefst binnen de tijd die daarvoor staat, dus graag op tijd vertrekken en op tijd arriveren. Meer is niet nodig. Née!

Blijkt vaak een hele klus, zeker nu het herfstig wordt en er weer sprake is van bladval. Om over het seizoen dat daarna komt nog maar te zwijgen. Ik durf de naam ervan in dit verband niet eens te noemen. En ook niet wat er dan uit de lucht kan vallen.

Maar goed, ik weet, nee, vermoed dat iedereen zijn best doet en ik ben dan ook de laatste die moppert. Doe ik wel een beetje nu ik post krijg van de NS. Op de voorkant staat: 'Extra Spoordeel voor de heer T.M.M. Verbogt'.

Aan de persoonlijke benadering kom ik niet eens toe. De woordspeling ligt log in de weg. De meeste woord-

spelingen zijn erg, maar sommige zijn iets minder erg. Deze niet. Ik weet wat de bedoeling is en hoe het woord tot stand is gekomen, maar het hoeft alsjeblieft echt niet, ‘Spoordeel’.

Wat zijn de Spoordelen? Ik kan een gratis snack op het station krijgen of een warme drank, ik mag tegen reductie een kookworkshop ondergaan – en dat is nog maar een greep. Ook is er een Spoordeel voor een gratis tweedagschotel in een eetgelegenheid te Arnhem, Den Haag, Rotterdam of Tilburg. Ik reis altijd alléén en zie mezelf al zitten in het pittoreske Tilburg: ‘Ober, graag twee dagschotels.’ En even later strompelend naar het station hollen en dan maar weer zien thuis te komen.

Zegels

Vaak wordt ‘veel plezier’ met iets gewenst. Met een voorwerp of een levensmiddel. Mooi woord: plezier. Gisteren ging het om een kaasplank. In de supermarkt hier in de buurt kreeg je die als je drie keer voor vijftien euro aan boodschappen had gekocht. Spaarkaat, zegels.

Meestal doe ik aan zoiets niet mee. Niet omdat ik me er te goed voor voel, maar ik vind het lastig om te vragen om een zegel. Dikwijls moet dat. Blijkbaar zie ik eruit als iemand die niet in zegels is geïnteresseerd. Bij andere klanten is het geen punt, die krijgen automatisch een zegel. Ik niet. Haast nooit vind ik het erg, maar nu had ik zin in die kaasplank en ik kan uitleggen waarom. Er hing een voorbeeld van de kaasplank naast de kassa en die zag er echt aantrekkelijk uit. Je zag die kaasplank meteen op een tafel waaraan uitsluitend gezellige mensen zaten, enthousiast in gesprek over zaken die het leven de moeite waard maken.

‘Mag ik ook een zegel?’ hoor ik me dan zeggen. Ik doe mijn best die vraag zo ingehouden mogelijk te stellen, opdat niemand denkt dat ik er een kwestie voor de Rijdende Rechter van wil maken. In dit geval ging het om een spaarkkaart voor maar drie zegels. Ik liet het meisje achter de kassa de volle kaart zien. Ik voelde dat ik in de ban was van wilde triomf, maar ook daarmee wilde ik rustig omgaan. Het was een meisje met een tere glimlach. Die glimlach begeleidde het rustige gebaar waarmee ze me de kaasplank overhandigde en toen zei ze: ‘Veel plezier ermee.’ En ik zei: ‘Dat zal vast lukken.’